

СИЛАБУС навчальної дисципліни «Інформаційні війни в сучасній політиці»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Код і найменування спеціальності	C2 Політологія
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Політологія»
Курс, семестр	2 курс, 3 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4 Загальна кількість годин – 120, із яких: лекцій – 16 год., семінарських занять – 24 год. Форма семестрового контролю – залік
Мова (-и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Факультет обліку та фінансів, кафедра політології, історії і філософії
Контактні дані розробника (-ів)	Викладач: Приходько Сергій, к. політ. н., доцент, доцент кафедри політології, історії і філософії Контакти: ауд. 458, навчальний корпус № 4 e-mail: serhii.prykhodko@pdau.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/prihodko-sergiymikolayovich

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Вибіркова фахова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: «Актуальні проблеми сучасної політики», «Політичне моделювання і прогнозування»
Компетентності	<i>загальні:</i> ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК07. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми. <i>спеціальні (предметні, фахові):</i> СК03. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів. СК04. Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
Програмні результати навчання	ПР02. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань. ПР04. Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах;

	прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень.
РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	
ОК сприяє набуттю комплексу соціальних навичок (soft skills), важливих для сучасного фахівця: критичне мислення і аналіз, толерантність, організація командної роботи, вміння проводити переговори та вирішувати конфлікти, вміння ставити та досягати поставлених цілей, управляти часом, цілеспрямованість, презентаційні навички, навички публічного виступу, ефективної комунікації, стресостійкість, креативність	
МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Формування у здобувачів знань з теорії і практики масових комунікацій, інформаційних воєн, практичних умінь і навичок інформаційного протистояння в сучасних умовах	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Тема 1. Поняття та сутність масових комунікацій. Тема 2. Поняття та еволюція інформаційних воєн. Тема 3. Інформаційно-психологічні війни. Тема 4. Інформаційно-кібернетичні війни. Тема 5. Пропагандистські технології в інформаційних війнах. Тема 6. Інформаційна безпека. Тема 7. Медіаграмотність та інформаційна безпека. Тема 8. Сучасні інформаційні війни.	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ	
Словесні (лекція, розповідь, пояснення, бесіда); наочні (ілюстрування); інтерактивні методи (дискусії, диспути, дебати; проектування професійних ситуацій; розроблення і презентація проєктів); рольові та ділові ігри, проєктна діяльність; мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій), кейс-методи.	
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Наведені у Додатку до силабусу
ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	
- щодо термінів виконання та перескладання	Усі завдання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані у встановлений термін; роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчий бал (-30%). Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу деканату. Повторне проходження контрольного заходу із навчальної дисципліни для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною
- щодо академічної доброчесності	Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.
- щодо відвідування занять	відвідування лекційних і семінарських занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача
- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти	На здобувачів вищої освіти поширюється право на визнання результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних

	платформах (Prometheus, Coursera, ВУМ online, EdEra тощо). Особливості неформального / інформального навчання та процедури перезарахування їх як освітнього компонента або його частини регламентовані «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету»
- щодо оскарження результатів оцінювання	Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Порядок оскарження результатів оцінювання здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті».

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди : підручник. Київ : Ліра-К, 2020. 254 с.
2. Інформаційна війна: соціально-онтологічний та мілітарний аспекти / Р. В. Гула, О. П. Дзьобань, І. Г. Передерій, О. О. Павліченко, Г. О. Філь. Київ : «Каравела», 2023. 288 с.
3. Гамова І. В. Інформаційні війни : підручник. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2022. 184 с.
4. Кулеба Д. Війна за реальність Як перемагати у світі фейків, правд і спільнот. Київ : Книголав, 2022. 384 с.
5. Медіаосвіта та медіаграмотність : навч.-метод. посіб. Умань : Візаві, 2023. 123 с.
6. Медіаграмотність : навч.посіб. Київ : Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2025. 136 с.
7. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. Київ : КМ Академія, 2022. 498 с.
8. Світова гібридна війна: український фронт : монографія / за заг. ред. Горбуліна В. П. Київ : НІСД, 2017. 496 с.

Допоміжні

1. Бакланова Н. М. Політична пропаганда як один із найефективніших засобів формування громадської думки. *Політикус : наук. журнал*. 2023. № 1. С. 7–11.
2. Бобров П. Пропаганда 2023: інформаційні війни під час російської агресії. Харків : Фоліо, 2023. 320 с.
3. Відповідальна політика в сучасній Україні: ілюзії та реалії / за ред. О. М. Майбороди. Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2021. 252 с.
4. Даниленко С. Перевтілення демократії в інформаційну добу: роль нових медіа та громадянського комунікування. *Політичні дослідження*. 2021. № 1. С. 90-105.
5. Денисюк Ж. 3. Пропаганда та контрпропаганда в контексті стратегій державної інформаційної політики. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління*. Київ, 2021. Т. 32, № 2. С. 46–51.
6. Мошак Д. Сучасні політичні маніпуляції: політико-комунікаційний та політико-технологічний виміри. *«Політикус». Науковий журнал*. 2020. Вип. 4. С. 42-46.
7. Худолій А. О. Інформаційна війна 2014-2022 рр. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2022. 208 с.
8. Propaganda and mass persuasion: a historical encyclopedia, 1500 to the present. New York : ABC-CLIO, 2018. 318 p.

9. Stephenson W. Play Theory of Mass Communication. Chicago : Transaction Publishers, 2017. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journalpaper/2017/nov/6677/cebenko.pdf>
10. Morgan S. Fake news, disinformation, manipulation and online tactics to undermine democracy. *Journal of Cyber Policy*. 2018. Volume 3, Issue 1. P. 39–43.

Інформаційні ресурси

1. Американська асоціація політичних наук. URL: <https://www.apsanet.org/>
2. Асоціація політичних наук, Об'єднане Королівство. URL: <https://www.psa.ac.uk/>
3. Медіапсихологія і медіа освіта. URL: <http://www.mediaosvita.org.ua>
4. Міжнародна асоціація політичних наук. URL: <https://www.ipsa.org/>
5. Міжнародний центр перспективних досліджень. URL: <http://icps.com.ua/>
6. Український незалежний центр політичних досліджень. URL: <http://www.ucipr.org.ua/ua/>
7. Центр протидії дезінформації. URL: <https://cpd.gov.ua/>

**Реквізити
затвердження**

Затверджено на засіданні кафедри політології, історії і філософії.
Протокол від 01 вересня 2025 року № 2.

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти				Разом
	Опитування	Розв'язування тестів	Виконання завдань самостійної роботи	Написання проєкту	
Тема 1. Поняття та сутність масових комунікацій.	5	12	2	12	7
Тема 2. Поняття та еволюція інформаційних воєн.	5		2		7
Тема 3. Інформаційно-психологічні війни.	10 (5+5)		2		12
Тема 4. Інформаційно-кібернетичні війни.	10 (5+5)		2		12
Тема 5. Пропагандистські технології в інформаційних війнах.	10 (5+5)		2		12
Тема 6. Інформаційна безпека.	5		2		7
Тема 7. Медіаграмотність та інформаційна безпека.	5		2		19
Тема 8. Сучасні інформаційні війни.	10 (5+5)		2		24
Разом	60	12	16	12	100

Шкала та критерії оцінювання Шкала та критерії оцінювання опитування

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	здобувач вищої освіти ґрунтовно і послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, виявляє повне розуміння його змісту; обґрунтовує власні думки; демонструє на високому рівні спеціалізовані концептуальні знання з політології, здатність прогнозувати розвиток політичних процесів, визначати фактори, що впливають на них, аналізувати і порівнювати альтернативи; наводить необхідні приклади, аргументує їх; виявляє високий рівень знань проблем інформаційних воєн;
4	здобувач вищої освіти ґрунтовно і послідовно викладає вивчений навчальний матеріал, виявляє належне розуміння його змісту, але припускається незначних помилок, які самостійно виправляє після зауважень викладача; демонструє на достатньому рівні спеціалізовані концептуальні знання з політології, здатність прогнозувати розвиток політичних процесів, визначати фактори, що впливають на них, аналізувати і порівнювати альтернативи, наводить необхідні приклади, аргументує їх; демонструє на достатньому рівні базові знання проблем виявляє достатній рівень знань проблем інформаційних воєн;
3	здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння тематики навчальної дисципліни, викладає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує власні думки; пов'язує теоретичний матеріал з

	практичними вміннями з допомогою викладача; демонструє на середньому рівні спеціалізовані концептуальні знання з політології та проблем інформаційних воєн;
2	здобувач вищої освіти під час відповіді демонструє елементарний рівень засвоєння навчального матеріалу, викладає його непослідовно і невпевнено, допускається значних принципових помилок у викладенні фактів, що спотворюють їх зміст, досить фрагментарно відтворює основні категорії з дисципліни; аналіз проблем інформаційних воєн здійснює на поверхневому рівні;
1	здобувач вищої освіти не виявляє знань більшої частини навчального матеріалу, допускає суттєві помилки, що спотворюють його зміст; не спроможний обґрунтовувати власні думки і відчуває труднощі під час добору прикладів; демонструє низький рівень спеціалізованих концептуальних знань з політології та проблем інформаційних воєн
0	відповідь відсутня

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання
Кожна правильна відповідь – 0,5 балів	
11-12	Продемонстрований високий рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання
7-10	Продемонстрований достатній рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання
4-6	Продемонстрований задовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання
2-4	Продемонстрований низький рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання
0-1	Продемонстрований незадовільний рівень формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Завдання самостійної роботи з теми виконані відповідно до методичних рекомендацій у повному обсязі з демонструванням уміння застосовувати необхідну інформацію, знання, методи та інструменти для організації результативної та ефективної освітньої діяльності; здобувач вищої освіти застосовує творче мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем в навчальній діяльності для реалізації програмних результатів навчання, демонструє здатність навчатись.
1	Завдання самостійної роботи виконані частково, або мають неточності чи незначні помилки з частковим демонструванням уміння застосовувати необхідну інформацію, знання, методи та інструменти для організації результативної та ефективної освітньої діяльності; здобувач вищої освіти не застосовує творче мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем в навчальній діяльності.
0	Завдання самостійної роботи не виконані, або виконані повністю неправильно.

Шкала та критерії оцінювання написання проєкту

Кількість балів	Критерії оцінювання
10-12	на високому рівні виконані всі вимоги до написання і захисту проєкту; визначена проблема й обґрунтована її актуальність; зроблений аналіз різних поглядів на проблему науковців; сформульовані чіткі завдання дослідження; логічно викладена власна позиція; зміст проєкту відповідає визначеній проблематиці; сформульовані висновки відповідно до завдань; на додаткові питання надані правильні відповіді; проєкт підготовлений з дотриманням принципів професійної етики, персональної відповідальності, автономної та якісної роботи щодо поставлених завдань і взятих обов'язків, академічної доброчесності; під час захисту були продемонстровані на високому рівні навички ділової комунікації, професійної етики
7-9	на достатньому рівні виконані всі вимоги до написання і захисту проєкту; визначена проблема й обґрунтована її актуальність; сформульовані чіткі завдання дослідження; висновки визначені відповідно до завдань; дотримані вимоги до зовнішнього оформлення; відповіді на додаткові питання є достатніми; проєкт підготовлений з дотриманням принципів професійної етики, персональної відповідальності, автономної та якісної роботи щодо поставлених завдань і взятих обов'язків, академічної доброчесності, в процесі доповіді демонструє на достатньому рівні сформовані навички ділової комунікації, професійної етики
4-6	основні вимоги до проєкту і його захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки; не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі; наявні певні неточності у викладенні матеріалу; на додаткові питання дані неповні відповіді; здобувач вищої освіти в процесі доповіді демонструє на середньому рівні сформовані навички ділової комунікації, професійної етики.
1-3	є істотні відступи від вимог, зокрема, тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті проєкту або при відповіді на додаткові питання; висновки відсутні; здобувач вищої освіти в процесі доповіді не розкриває у достатньому обсязі тему проєкту; демонструє на низькому рівні сформовані навички ділової комунікації, професійної етики
0	проєктна робота не виконана